

PASS 2: Omstart för EU under ny ledning

Under 2014 tillträdde för en femårsperiod en ny **EU-kommission**, den institution som har exklusiv rätt att lägga förslag i EU, under ledning av den tidigare luxemburgiska regeringschefen Jean-Claude Juncker, ett nyvalt **Europaparlament** och den tidigare polska regeringschefen Donald Tusk tillsattes som ny ordförande för **Europeiska Rådet**, stats- och regeringschefernas rådsmötesgrupp. Samtidigt påbörjades den sjuåriga programperioden 2014-2020 för EU efter intensiva fleråriga förhandlingar om budget och regelverk för bland annat **sammanhållningspolitiken**, EU cohesion policy, med struktur- och investeringsfonderna.

Den nya EU-kommissionen och nyvalda parlamentet har att överta fattade beslut samt förbereda för nästa programperiod. Det går att anta att halvtidsutvärderingen 2017 kommer att få betydelse då det är chansen att under mandatperioden göra förändringar. Det har betydelse också för norra Sverige och möjligheterna att för framtiden få EU:s fortsatta stöd för att utveckla regionen.

Inledningsvis ger Brysselkontoren en bild av var regionen står kopplat till de pågående större processerna och forumets programpunkter och under den andra delen beskrivs den stora bilden om vart EU är på väg under den nya ledningen med de stora utmaningar EU står inför.

*Fabian Zuleeg är chef för **European Policy Center (EPC)** som är en av de mest ansedda och högprofilerade tankesmedjorna i Bryssel och för sitt arbete samlar de absolut ledande aktörerna i EU.*

PASS 3: Connecting Europe handlar också om oss

Transeuropeiska Nätverksstrategin (TEN) beskriver olika transnationella och nationella infrastrukturnätverk som är av europeiskt intresse inom transport (TEN-T), energi (TEN-E) och kommunikation. I TEN-T beskrivs olika sorters transportinfrastrukturnätverk som behöver erbjuda en viss volym och kvalitet innan 2030 för de delar som tillhör det så kallade **Core Network** och 2050 för övriga delar inom **Comprehensive Network**. Medfinansiering från EU kan sökas från fonden för **Connecting Europe Facility (CEF)** med högst finansieringsgrad för delar inom Core Network.

Det nya TEN-T från 2014 satte Botniska Korridoren som del av core network till följd av ett lyckat lobbyarbete från de nordliga länen i Sverige och Finland. Det infördes också nätverkskorridorer, **Core Network Corridors**, som är särskilt utpekade med av EU-kommissionen utsedda koordinatörer för att genomföra dessa till över gränserna sammanhängande transportsystem genom hela Europa. Formellt har dessa korridorer inte högre prioritet än övriga delar av core network till vilket Botniska Korridoren hör, men genom sina samordnare och kontinuerliga möten får de mer fokus från EU:s sida. Europaforum Norra Sverige efterfrågade därför liknande stöd för alla delar i core network i sitt svar på EU-kommissionens samråd om vitboken för transportpolitik under våren 2015.

Under senare år har den Arktiska dimensionen också för transportinfrastruktursystemen i norra Europa fått ökad betydelse. Till det hör diskussionen om EU:s utbyte med Ryssland, såsom **Northern Dimension** som skapades för utbyte med Ryssland efter murens fall med finansieringsmöjligheter för infrastruktur genom **Northern Dimension Partnership in Transport and Logistics (NDPTL)**. Norra Sverige har i dialog med EU-kommissionen kunnat få fortsatt del av de medlen till olika projekt mot bakgrund av den långsiktiga strävan till en normalisering med Ryssland.

Menno van der Kamp är rådgivare till Pat Cox som är koordinatör för korridoren Scan-Med som sträcker sig från Helsingfors till Valetta och till vilken Botniska Korridoren i sin tur ansluter från Stockholm och norrut på svensk sida.

*Kim Kuvalainen är ansvarig för EU:s utbyte och regional samverkan med tredje land, det vill säga icke-EU-länder i norra Europa såsom Norge och Ryssland inom ramen för Northern Dimension och Östersjösamverkan på EU:s utrikestjänst, **European External Action Service (EEAS)**.*

PASS 4: Energiunionen för våra regioner

Energiunionen är EU-kommissionens projekt för att koordinera olika insatser för att förändra EU:s energisituation genom mindre beroende av externa energikällor, mindre klimatpåverkan och högre

Ny programperiod i EU – nya möjligheter och nya utmaningar för norra Sverige!

Europaforum Norra Sverige i Bryssel 8-9 oktober 2015

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR DE OLIKA PASSEN

energieffektivitet. Energiunionen lanserades i februari 2015 och är en av Junckerkommissionens stora satsningar. En del av strategin är att knyta ihop medlemsländernas elmarknader bättre och en annan att stödja sänkt energianvändning genom stöd för renovering. Europaforum antog i mars 2015 en position med norra Sveriges syn på de föreslagna insatserna.

För norra Sverige är skogens roll i ett framtida energisystem inklusive nya fordonsbränslen intressant med en stor skogsnäring och många pågående biobränsleprojekt. Inom EU har skogen ökat i intresse genom en särskild ny **skogsstrategi** och **EU:s nya energi- och klimatmål till 2030**. Det finns dock olika syn i EU på skogen och skogens roll som biomassa med mer fokus på skogen som naturområden och kolsänkor framför en hållbar näring med potential för EU:s energiomställning, som finns anledning för EFNS och hela Sverige att bevaka. EFNS antog 2014 en position om förslaget för EU:s skogsstrategi.

Pierre Schellekens har varit medarbetare till Margot Wallström under hennes tid som miljökommissionär och chef för EU-kommissionens representation i Sverige. Han är nu biträdande stabschef för EU-kommissionären Miguel Arias Cañete med ansvar för EU:s energipolitik.

Agneta Norgren är den svenska nationella representationens förhandlare i Bryssel kring lantbruksfrågor inklusive bland annat skogsfrågor.

PASS 5: Digitala Agendan med smart regional specialisering

Den digitala agendan är en av sju pelare inom **Europa 2020-strategin**. Europa 2020 är sedan 2010 EU:s övergripande strategi för smart, hållbar och inkluderande tillväxt fram till 2020 och är uppföljaren till Lissabonstrategin, i syfte att vara EU:s samlade tillväxtstrategi. Den är föremål för revidering med ett förväntat nytt förslag från EU-kommissionen efter årsskiftet och EFNS antog en position för samrådet om Europa 2020 som var ute 2014.

Inom **Digitala Agendan** beskrivs mål för att utnyttja möjligheterna som den digitala revolutionen erbjuder för tillväxt, delaktighet och innovation, såsom att genomföra en enhetlig marknad för elektroniska tjänster och produkter och e-handel samt insatser för att öka tillgängligheten till IKT och att nyttja IKT för att skapa smarta städer och samhällen. Ett särskilt initiativ är **EU:s molnstrategi** som togs fram för att Europa ska bli ledande i att vara uppkopplad och stimulera molnbaserade tjänster. Utöver att vara viktigt för norra Sverige med uppkoppling och införande av nya/bättre/smartare tjänster för att överbrygga avstånd och skapa nya möjligheter för nya växande näringar, innebär det också behov av utbyggd serverhallskapacitet i Europa, där norra Sverige har potential genom inte minst ren energi och energieffektivare system, som därmed också knyter an till Energiunionens målsättningar.

Olavi Luotonen arbetar i EU-kommissionens särskilda enhet för experimentella plattformar för framtidens internet som sker genom forskningsutbyte med bland annat aktörer i norra Sverige.

PASS 6: Innovationsunionen med smart regional specialisering

Innovationsunionen är en annan av Europa 2020-strategins sju pelare och är unionens strategi för att skapa en mer innovationsvänlig miljö i Europa. Inom innovationsunionen ingår en lång rad insatser som bättre samverkan mellan Europeiska universitet och lansering av så kallade **Europeiska innovationspartnerskap** (EIP) där olika aktörer samlas för att koordinera innovationsarbetet till gagn för hela EU. Europaforumområdet är genom samverkan i nätverket **Northern Sparsely Populated Areas** (NSPA) med 14 regioner i östra och norra Finland, norra Norge samt EFNS bland annat med i en EIP Smart Cities and Communities tillsammans med också polska och spanska regioner. Fokus på innovation för ekonomisk utveckling är grunden för EU:s hela tillväxtstrategi. Europa ligger efter omvärlden i att kunna omvandla forskning och nya idéer till konkreta affärsmöjligheter. Detta vill kommissionen råda bot på genom att bland annat använda den regionala miljön som motor för att koppla samman de regionala fonderna med EU:s stora forsknings- och innovationsprogram **Horizon 2020**. EFNS har antagit flera positioner kring Horizon 2020 och forskningsområden för regionen att arbeta med gentemot EU.

Smart specialisering, smart specialisation strategies (S³), är ett koncept som introducerades av föregående kommission för att effektivisera offentliga satsningar inom forskning och innovation. Målet är att fokusera investeringar i forskning och innovation så att onödig duplicering av

forskning inom Europa kan undvikas och att nå bättre synergier mellan olika typer av regionala investeringar för mer kraft i det regionala utvecklingsarbetet mot de prioriterade sektorer som bedömts mest kunna öka varje specifik regions konkurrenskraft. Enligt konceptet ska regioner och/eller medlemsländer i en smart specialiseringsstrategi identifiera nischer och innovationssystem där satsningar kan ge synnerligt goda resultat och dessutom identifiera viktiga partners som akademiska institutioner och företag för sådana investeringsprioriteringar. Under pågående programperiod är smart specialiseringsstrategier ett förhandskrav för att få tillgång till EU:s struktur- och investeringsfonder, som i sin tur ska bidra till att understödja den typen av strategiska investeringar. EFNS har bland annat antagit en position om "Smart Region" för att visa på även glesbefolkade regioners roll för smart tillväxt.

Jan Larosse är senior specialist vid EU-kommissionens kompetenscenter för smart och hållbar tillväxt med uppdrag att ge stöd för implementering av smart specialisering i EU:s regioner.

Richard Tuffs är direktör för ERRIN som är ett regionalt nätverk för regioner som samverkar kring forskning och innovation och där norra Sverige finns med genom regionkontoren.

Dan Andréé är chef för svenska innovationsmyndigheten Vinnovas Brysselkontor och var Sveriges expertförhandlare under förhandlingarna om EU:s forskningsprogram Horizon 2020.

PASS 7: Svenska perspektiv på EU:s nuvarande arbete

Junckerkommissionen har att hantera ett antal stora utmaningar och kriser samtidigt som man pekat ut **tio huvudprioriteringar för EU** att satsa på. Det är de prioriteringarna som i grunden styr inriktning och prioriteringar för kommissionen och hela EU. Det kommer därmed att också styra inriktningen för arbetet med EU:s kommande långtidsbudget och programperiod 2021-2027. Sveriges syn på Junckerkommissionens prioriteringar, de frågor som är på bordet i Bryssel och vilken betydelse de har för Sveriges kommuner och regioner är en utgångspunkt för även EFNS arbete med aktuella och kommande EU-relaterade policyfrågor.

Åsa Webber är biträdande Ambassadör för Sverige på svenska representationen till EU och sitter som sådan i COREPER 1, Comité des représentants permanents, som är den ambassadörsgruppering som förbereder ärendena för toppmötena i Europeiska Rådet inom bland annat utbildning, kultur, transport, socialpolitik, IT, energi, miljö, landsbygd, fiske och konkurrenskraft.

Kristin Ivarsson är en av tre på SKL:s Brysselkontor som bevakar EU:s arbete för SKL:s räkning och levererar underlag för SKL:s arbete gentemot medlemskommunerna och regionerna.

PASS 8: "Junckerplanen" för tillväxt i Europa

"Junckerplanen" eller **investeringsplanen för Europa** är EU-kommissionsordföranden Jean-Claude Junckers största prestigeprojekt. Bakgrunden till planen är att investeringstakten i Europa är jämförelsevis låg vilket hämmar tillväxt och nya arbetstillfällen. Den huvudsakliga delen av Junckerplanen är **Europeiska Fonden för Strategiska Investeringar** (EFSI) som ska mobilisera 315 miljarder euro i investeringar inom 3 år med stöd av 21 miljarder från EU.

EFSI hanteras av **Europeiska Investeringsbanken** (EIB). EIB ger vanligtvis lån till förmånliga villkor till projekt som är betydelsefulla för EU, såsom omställning till en gemensam inre marknad och till projekt som syftar till att utveckla mindre utvecklade regioner. Genom Europeiska Fonden för Strategiska Investeringar ger EU-kommissionen en extra garanti för lån från EIB, vilket möjliggör för EIB att erbjuda lån och garantier till projekt med högre risk och som annars kan ha svårt att få billiga lån och kan sökas av intressenter direkt hos EIB. Hela Europa förväntas bidra till och ta del av de möjligheter EFSI ger för att öka investeringstakten i Europa för såväl större projekt inom exempelvis infrastruktur som lån till ny- och småföretagande.

Andra insatser än EFSI som ingår i Junckerplanen är att öka andelen av EU:s strukturfonder som används genom finansiella instrument, inklusive EFSI, i stället för bidrag och olika stöd för potentiella investerare genom Europeiska Investeringsrådsportalen (EIAH).

Monica Peña Sastre är rådgivare på EIB:s Brysselkontor som sköter samverkan med övriga EU-institutioner och information om EIB vars huvudkontor ligger i Luxemburg.

Ny programperiod i EU – nya möjligheter och nya utmaningar för norra Sverige!

Europaforum Norra Sverige i Bryssel 8-9 oktober 2015

BAKGRUNDSMATERIAL FÖR DE OLIKA PASSEN

PASS 9: EU:s sammanhållningspolitik för Regional Utveckling med stöd av OECD

Den pågående programperioden med **EU:s struktur- och investeringsfonder** (ESIF) för 2014-2020 tillför bland annat ca 3,1 miljarder kronor i regionala utvecklingsmedel till EFNS-regionerna. Förberedelserna för nästa programperiod 2021-2027 har redan påbörjats. Under nuvarande programperiod har de nordliga regionerna i Sverige och Finland fortsatt ett extra gleshetsstöd som står för drygt hälften av de regionala utvecklingsfondsmedlen. Den extra "gleshetspotten" är ett resultat av det arbete som skett genom samverkan inom NSPA och de underlag som togs fram gentemot EU, som grund för att från EU-kommissionens sida för första gången lägga in den extra allokeringen redan i sitt förslag. Inför och under förhandlingarna levererade EFNS och NSPA ett flertal positioner som stöd för lobbyarbetet i Bryssel och att få till särskilda regler för den potten mer anpassade till regionens önskemål och behov.

Det finns inga garantier för att detta extra stöd kommer finnas kvar nästa programperiod. NSPA har därför från **OECD** beställt en så kallad **territorial review**, territoriell utvärdering, av utmaningar och utvecklingsmöjligheter för att ge underlag för hur regionerna och hela NSPA bättre kan samverka kring gemensamma relevanta investeringsprioriteringar. Utöver att det kan ge stöd för varje regions eget arbete kan det också ge underlag för insikt om behov av fortsatt stöd från EU. Utvärderingen äger rum 2015-2016 genom att OECD samlar in information i form av data och enkäter men också studieresor till alla regioner. För de svenska regionerna kommer en sådan studieresa att göras i februari 2016 med ett avslutande gemensamt seminarium för alla NSPA-regionerna vid Europaforum Norra Sverige i Piteå.

Mikel Landabaso, chef för territoriell utveckling inklusive Sverigedesken, tidigare bl a chef för regionalkommissionär Corina Cretus kabinett, ersattes p g a sjukdom med: Eric Von Breska, chef för Ekonomisk Analys, den enhet i EU-kommissionen som gör fördelningen av EU:s regionutvecklingsmedel.

Jose Enrique Garcilazo är chef för OECD:s enhet för regional utveckling som ansvarar för de territorial reviews som OECD gör över länder och regioner och han håller i hela OECD-studien för NSPA.

Nicolas Brookes är analyschef för EU:s regionalpolitik på CPMR som är ett samarbete mellan maritima och perifera regioner i hela Europa och ett av de mer inflytelserika nätverken i Bryssel.

Bengt Wennerstein är Industri- och Regionalråd på svenska representationen och företräder Sverige i förhandlingar om sådant som näringslivsfrågor, statsstöd samt regionalpolitik.

PASS 10: Europeiska Arktis i centrum av periferin

EU har en ambition att bli en fullvärdig observatör, liksom exempelvis Kina, i **Arktiska Rådet** som består av de åtta Arktiska staterna inklusive Sverige. För att argumentera för det har EU-kommissionen och övriga EU-institutioner publicerat kommunikationer som beskriver EU:s insatser för hållbar utveckling i Arktis såsom bidrag till forskning om Arktis och strukturmedel till NSPA-regionerna. Norra Sverige är en del av EU:s definierade arktiska områden och det finns processer som vill samla alla EU:s fonder och program med någon arktisk koppling under samma hatt. EU-kommissionen ska under hösten publicera en ny kommunikation om en framtida strategi för Arktis och har därför under året arrangerat ett flertal evenemang i Bryssel, Finland, Norge och Island samt särskilda urfolksdialoger med de samiska företrädarna. NSPA-nätverket har delgett kommissionen dess perspektiv i senast en position i juni 2015.

Ramon van Barneveld samordnar EU:s arbete med att ta fram en gemensam Arktisk kommunikation utifrån att den Maritima enheten i EU-kommissionen ansvarar för de Arktiska frågorna.

PASS 11: Regionen, Sverige och EU i världen

En av EU-kommissionens huvudprioriteringar är tillväxt genom ökad handel och frihandelsavtal. Bland de många handelsfrågor och avtal som är under förhandling är det mest omfattande och uppmärksammade de förhandlingar som pågår mellan EU och USA om ett **Transatlantic Trade and Investment Partnership**, TTIP. Även om de flesta bedömare ser stora vinster, skapar det mycket debatt.

Cecilia Malmström är Sverige EU-kommissionär sedan 2010, först med ansvar för inrikesfrågor såsom migration och organiserad brottslighet och är nu EU:s handelskommissionär. Hon har tidigare varit EU-minister och suttit i Europaparlamentet.